

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30k. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haas & Stein et Vogler. Wien. Wallischgasse Nr. 10.

Nyitlertéri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállás:

Belkírály-utca szeglet Irenčin-vár 7. szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes czikkok díjaztatnak.

Késziratok nem adatnak vissza.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET” politikai és közgazd. napilap

1875. évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	15 frt
Félévre	8 frt
Negyedévre	4 frt
Egy hóra	1 frt 50 kr
Egyes szám ára	7 kr.

A „Kelet” 1875. új év kezdetével meg-nagyobbított alakban, a pesti nagy lapok terjedelmében, új betűkkel fog megjelenni.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedéséhez küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

Kolozsvártt, decz. 23. 1874.

(L—t.) A „Magyar Polgár” H. S.-e idején valónak tartja figyelmeztetést intézni a választókhoz, a küszöbön levő választói összeírások alkalmából, bölcs tanácsokkal szolgálván nemcsak az ellenzék, hanem a parlamenti többség pártbíveinek is.

Semmi szavunk sem lehet, természetesen, az ellen, ha az ellenzéki férfiú saját pártfeleit puskaporuk szárazon tartására, adójuk melőbbi befizetésére figyelmezteti, — bár ez utóbbi figyelmeztetés nagyon is olyan izű, a mit mindenekelőtt a párt s nem a haza érdeke sugall, mert a nyiltan kifejezett indok, nem az állam fizetés-képessége, hanem „hogy szavazó lehessen minél előbb” — más szókkal: lássa az ország, hogy miként tartja működésben gépezetét, csak az ellenzék többségére jut-hasson. De hát emberek vagyunk mindnyájan s még talán H. S. is; ennyi párttönzést te-

hát nézzünk el neki még akkor is, midőn ben-nünket olyanokul tüntet föl, mint a kik „ma-melukokra, celszövénytszövényekre, cliqué uralom, osztalék, konzerv után vágó frondeurókré” ad-tuk szavazatunkat.

Hanem, ha mindezeket fatalisticus türe-lemmel hallgatjuk is el H. S. urnak, engedje meg, hogy ahoz már nekünk is legyen egy kis szólnék, hogy minő tanácsokat s minő érve-lyéssel osztogat a kiegyezés-párti többségnek most, midőn arról van szó, hogy „hazánk al-kotmányos ország és egyáltalában ország ma-radjon-e?” Most, a midőn „e végett a köze-lebbi választásoknak úgy kell lefolyni, hogy a közélet ne demoralisáltsággá, hanem morálisab-b alakot öltön.”

Álljunk meg az első tanácsnál egy kissé s nézzük, minő szavak férnek ez enunciatiohoz?

Természetes, hogy ez óhajit egész terje-delmében magunkévá tesszük, sőt bizonyos te-kintetben még élesíteni is hajlandók vagyunk, csak arra az épen nem jelentéktelen körülmény-re vagyunk bátrak a t. cikkezéstől figyelmeztet-ni, hogy a közélet demoralisatiojának sokszertű és igen különböző természetű tényezői vannak.

Egyik a materialis vesztegetés különböző formái. Mindenesetre igen szennyenes egy esz-köz, mely nem tudjuk melyiket mocskolja be jobban: az adót-e, vagy az elfogadót? s habár vagyonforgalmi tekintetben lehetne mellette is egy kis szót emelni, a morális eredmények, melyek nyomon követik, tulajdonképen alábillen-tik a mérleget ez eszköz kárára.

De már most eltekintve magának ez esz-köznek abstract jellemzésétől, s nézve saját concret viszonyainkat: vajjon minő okok mű-ködték közre, hogy nálunk ez eszköz alkalmazása oly mindennapivá vált, mint a mult felel számú adata bizonyítja? Vajjon nem provokál-va volt-e ez eszköz alkalmazása ama másik s nézetünk szerint még demoralisálabb vesztegetési forma felburjánzása által, melyet a szellemi vesztegetés nevével nevezhetünk?

A közélet ezernyi ezer baja és hátránya fogékonnyá teszi kivált egy alantabb mívelt-ségi fokán álló választót minden olyan ígér-et, szemképráztató ámitás iránt, mi állapotának javítását csillogtatja előtte, ha mindjárt avval

a biztos tudattal is, hogy mind csupa papéncz, a mivel az értelmetlent csalogatja.

S ugyan hol festegették ragyogóbb szí-nekben a János pap ors-ágát a választók elé, mint épen tisztelt ellenzékünk soraiban.

Adó leszállítás, dohány-, só-monopolium eltörlése, közös hadsereg elleni tüntetés s ev-el a katonakötelezettség alóli menekülés fa-ta morganája; átkos közösgy emlegetése s evel a „német” meggyűlöltetése s oly aspira-tiók és vágyak fölkelése, melyekről a hordó tetejéről órálo kortes tudta legjobban, hogy „vakulj magyar!” a jelszó, sat. sat. mind meg-annyi kelendő bódító szer, mely az ellenzék által nyújtott száraz kortyot sokkal veszé-lyesebbé tette, a tulnan kínált itezé bornál.

Ily fegyverek ellenében, melyekhez a te-kintélyek lerántása, a jellemek sárbatiprása, az elvek kigunyolása és gyanúsítása mértékte-len mértékben járult — ugyan nem eltörpül-lő jelentéktelenség fokára hanyatlott-e a ma-terialis vesztegetés eszközeinek alkalmazása? S ugyan nem az volt-e ennek is oka, ki amazt szélteben alkalmazta?

A jó tanácsokat tehát köszönettel fogad-juk, de megkészszerelve vissza is adjuk s ha csakugyan van valakinek joga a morális pré-dikációk tartására, az semmi esetre sem az ellenzéki lap katedrájáról szónokolhat.

Akarnak önök morálisabb közéletet?

Kérjük hát: térjenek magukba s háritsák el az okozat okát, hogy a következmény a moralitás színvonalán állhasson.

— A képviselőház decz. 20-án tartott ülésében elhatározta, hogy a szünetek előtt a föld-adóról szóló törvényjavaslat tárgyalását befejezi. Ez a mai ülésben megtörténvén, a ház érdemleges tár-gyalását január hó 8-áig elnapolja. Időközben csak-is törvények hirdetése s izenetek átvételére fognak formai ülések tartatni. 21-én a főrendi s a képvise-lőházbaa kihirdetettek a pénzügyi felhatalmazásról szóló és ezzel kapcsolatos szentesített tör-vények.

anyagi tekintetben sem hagyott hátra semmi áldást nekik. Egész vagyonát a barátok kolostorának ha-gyományozta, melynek hegyes tornya kápolnája éppen szemben a zergéhez czimzett vendéglővel te-kintett egy hegycsúpról a csendes völgybe alá.

Valburga halvány ajkai baragtól reszkettek e hir hallatára. Vincze dacosan rázta fejét. Ha apósa az örökséggel kisegítet most a bajból őt, felhagyott volna jelenlegi keresetével, melyre mint önigazo-lásul mondá, Náci csábitotta el újból, de már most az lehetlenné vált, a sors maga is kényszeríti őt, a rossz uton haladni. És így ez éjen is titkon eltávozott veszélyes bűnös útjára. Félelmesen futyul-ló szél rázkódtatá a fákat; a sötétlen beborult fel-hős égből koronként sűrű apró eső hullott alá. Vin-cze a sikká vált hegyi uton megállt, s egy meredek sziklafalhoz támaszkodék, mely égfelé emelkedett előtte. Ugy tetszék neki, mintha ma hányozónék tag-jaiban a szokott erő és rugalmasság. Letörtülte durva zsebkendőjével az esőtől s verítéktől nedves homlokát. Körülte emelkedtek a fekete alaktalan hegytömegek, egygyé olvadva a komor sötét felhő-csoportokkal.

(Folyt. köv.)

Keleti testvéreinkről.

VIII.

(A moldvai magyarok.)

A csángók pusztító.

(Folytatás.)

Ez oláh-olasz hadabandára, (Mihály vajda is részes volt benne) mely arra, hogy a kalugyeri ma-gyarokat több század óta birt ősbirtokaiktól meg-fosztották, épen nem reflectált. — nyilatkozatot irt Jerney és az erdélyi „Gazetta” szerkesztőjének, Baricz Györgynek ada át közlés végett s bár a szer-kesztő becsületezavára fogadta, hogy kiadja a nyi-latkozatot, a moldvai vajda tiltott (!) levelére meg-tagadta. Jerney errb a magyar hiriapokban tette közzé s miután megleckezteteti az oláh hirlapot ne-veletlenségéért és azon tudatlanságáért, hogy azt merte állítani, miszerint a magyarországi oláhok rab-

— A képviselőház tanügyi bizottságának f. hó 20-án tartott ülésében Trefort közoktatási mi-nister kijelentette, hogy a néptanítók nyugdíjazását nagy horderejűnek tartja s nem bánja akármiként jő-jön a kezdeményezés. Már a korábbi miniszterek is foglalkoztak ez ügyvel és ő is akarta, hogy az a tanügyi bizottsághoz utasítsassék; azonban ez nem-csak tanügy, de egyszersmind pénzügyi kérdés is s azért Molnár javaslatát közölte még Kerkápolyval, ki azt az államra nézve igen terhesnek találván, más tervet készítettett. Ő most egy kisebb 3 tagu bizottság kiküldését kéri, melynek vizsgálata és a pénzügyminister beleegyezése után nemcsak hogy elfogadja Molnár javaslatát, hanem örül, ha az keresztül fog vitetni; s csak ha az elejtetik, fog saját munkálatai alapján új törvényjavaslatot nyujla-ni be. Molnár A. elfogadja a bizottság kiküldését, de 3 helyett 5 tagu bizottságot ajánl s az előmun-kálatoknak a bizottság tagjai között kiosztását kéri. Egyszeremind benyújtja módosítását és annak indo-kolását előbbi törvényjavaslatához, melynek kinyo-matását és kiosztását kéri. Elnök fölteszi a kérdést, ha most akarja-e a bizottság az albizottság kijelölését? A bizottság a kinyomatást elrendeli s az albizottságot azonnal megválasztja: Horváth M., Pulzky Á., Zichy Á., Molnár A. és Szathmáry K. személyében.

— Az adóügyi bizottság decz. 21-iki ülésében a bélyeg- s illetékekről szóló tjavaslat nyolcz első §-át tárgyalta. A külön illetékkiszabási hiva-talok föllállításának szabályozása s a táncszivigalmak, hangversenyek, zene- és dalestélyek, tűzijátékok s bármely más látványosság adó alá vonása képezi tartalmát e §§-oknak, melyek a bizottság által hosz-szabb vita után minden jelentékenyebb módosítás nélkül el lőnek fogadva. E törvényjavaslaton kívül még csak a fényűzési adóról szoltat fogja a bizott-ság az ünnepek előtt tárgyalni, a bátralevő két tör-vényjavaslatot — melyek a kereseti adóról s az 5 %-os rendkívüli adópótlékról szólnak — ünnepek utánra halasztván.

Kolozsmegyei bizottsági gyűlése.

Kolozsvártt, decz. 21. 1874.

A bizottsági tagok a fontos tárgysorozatu gyű-lésre ezuttal igen szép számban jelentek meg a me-gyebáz gyűléstermében.

igába vannak vevve és nem létezneknek tekintetnek (pedig régóta a fejünk tetéjén ülnek!) s a többi közt kijelenti, hogy a csángóknak nem követel kivé-teles állást, hanem csak az igazságot, mert az mégis hallatlan, „hogy egy néplelekezet — ugymond — milyen Moldvában a magyar, templomi és családi körében oly inaséges szorongatások köztül teugjen, milyentől még a zsidóság is ment és szabad t. i. hogy saját nyelvén beszéljen, istenét azon imádján, testi és pénzhüntetés alatt tillos legyen! ezt épen nem látja rendin valónak, miután az idegen elemek erőszakos kiirtatása oly politikai bűn gyanánt rova-tott meg a civilizált Európában. mely a statusok-nak előbb-utóbb keserű gyümölcsöket szokott érlo-ni.” E vád nagy része ar olasz missióit illeti ugyan (a ki perze az oláh urak nevében teszi), de figyel-meztetni az oláh urakat, hogy a csángók Moldva ősi lakói s jogaik okmányilag mindig megerősített-tek. Levelét így végzi: „A közterheket bő mérték-ben viselő, de képviselőikben szűkölködő ezen ma-gyarok mostani állapotának javítása tekintetében ha a nyilvánosság útján szózat emelkedik egy vagy más oldalról, nemcsak mellő figyelmet érdemel, hanem az igazságos kérés betöltését is igényel, a nem igazságos szintén nyilvánosság útján férfias méltósággal megczáfolandó, hogy így a tetemes néptömeg capacitatio által megnyugtassék, nem pe-dig kigunyolással mellőztessék. „Hanc veniam pe-timus damusque vicissim.” Kelt Brassóban, 1845. apr. 8-án.”

E vitára a kalugyeri magyarok panasza, ille-tőleg Jerney fölszólalása adott okot. Ugyanis a ka-lugyeri magyarok elbeszélék, mint fosztotta meg őket Prunkul oláh bojár szabad birtokaiktól az ok-mányok ellenére, melyeket eredetiben a kalugyeriek a jászvásári püspöknél tettek le s azokról írást is kap-tak, melyet elmutattak. Magni püspök (e szent hó-hér) azonban eliskasztotta, bizonyára jó díj fejében s így vette el tőlük birtokaikat Prunkul bojár. Ag-gasztó sorsuk tudatában egyik család a másik után bagyja el lakát és más bojárak birtokain keresnek jobb sorsot. Erre Jerney azt kérdezte tőlük: vajjon hajlandók volnának-e azt Magyarországra költözni? Örömmel mondtak igent.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

Áldás nélkül.

KURS ALICE beszélye.

V.

(Folytatás.)

Egy borus, rekkonó délelőtt csak betoppant Ignác az „6-alpesi rózsaiba”. Vidor szemmel nézte a világot, nem miat Vincze; ennek éppen azelőtti éjen született volt egy második fia.

„Ej hisz ez pompás!” — kiálta fel Náci ezt hallva, „akkor kedvem volna itt maradni egész a keresztelőig te Vincze, akkor csapnánk még egy valódi lakzit!”

Vincze komoran tekintett pajtása arcába. — No no, hát mit nézel oly merőn, mintha meg volnál babonázva? — kérde ez.

— Csak arról elmélkedem, ha vajjon a bir-tokomban levő néhány krajezár elég lesz-e arra, hogy jól lakjunk, a lakmározás, nincs többé eszemben.

Ignác nagy meglepetést mutatott.

— „Hát rosszul megy dolgod?” — szólalt meg végre, vontatott hangon. Miért nem mégy el apósodhoz, hogy ezivére beszélj?

— Mert az lehetetlen — ne is beszélj afélét! Nem merném felfedezni előtte, hogyan áll gazda-ságunk.

— „Ugy?” — szóla Ignác halkan, szemével csipetve, jelöl, hogy megértette őt, „az már nem jó, hanem mára vesd ki eszedből a bűt. Lásd épen pénzről vagyok, hozz bort ide, ha ugyan van háza-dnál, s tegyünk jó barátok. Majd beszélék neked oly mulatságos dolgokat, hogy hogyan hurcoztuk orruknál fogva, mult éjjel a vámbhivatalnokokat, hogy tudom elfeledsz szomorkodni!”

Vincze kiment s bort hozott. S aztán késő éjjel maradtak együtt borozgatva.

— „Ugy hiszem átkozottul fejembe ment a bor” dadogá Vincze ágyára vetve magát.

Valburga megvetéssel pillantott reá, s kive-resedett arcára. Egész éjen ébren feküdt ágyán, mereven nézve maga elé, vére lázasan lüktetett ereiben

A mult állott előtte, elgondolta, mennyire másként lett volna, ha Ferke nejevé lett volna; a jövőre gondolt, a vigasztalan, kétségbe ejtő jö-vőre.

VI.

Megtörtént. Kösziklás, rejtett uton haladott felfelé Vincze, lassan, eltikkadva, nehéz csomagokat czipelve, gyakran megállott s hallgatózott. Megtörtént. Megszegte a „zerge” fogadósnak tett esküjét, melyet a keresztre tett le előtte; Náci behálózta, ujjalag „levette lábáról”, miként dicsékedve említé czimboráinak, s Vincze ismét vezetőjük és bűntár-suk lett a csempészeknek. A nyereség s a veszelé-geránt ingerelték őt. Felesége nem faggatta őt éji kirándulásáért. Ismét volt pénz a háznál, s neki ez elég volt.

Valburga apja, a „zerge” fogadó, már sirban nyugodott. Midőn másoktól meghallá betegségét, s Vincze biztatta őt, hogy mégis csak jó volna átrándulni s utána nézni az öregnek, sötétlen nézett a menyecske férjére s szolt:

— Nem ugy eresztett-e el apánk mind ket-tőnket házától, mintha isten tudja minő halálos bűnt követünk volna el?

Nem vonakodott-e eljöni hozzánk; megvetett minket, még unokája keresztelőjén sem akart jelen lenni, mivel makaessága nem bir feledni és meg-bocsátani?

En az ő édes leány a vagyok, én sem bi-rom azt soha elfeledni! En nem vagyok bűnös, nem megyek térdem csuszva sem a kereszthez, sem sen-ki fia elé.

Nem lesz oly nagyon beteg, s ha látni óhajit, hivasson magához.

— De a „zerge” fogadás bizony nem hivatta el leányát. Egy szélütés gyorsan véget vetett életé-nek. Távozott ez árnyék világból a nélkül, hogy áldását adta volna gyermeke-, veje- és unokáira s

Elnök főispán küldöttségileg meghivatván a gyűlésre, rövid beszédében üdvözölte a megjelenteket.

Főjegyző jelenti, hogy a bizottsági gyűlés ügyrende a ministerium által megerősített, olvasva a belügyminister rendeletét, mely szerint Schanckenbank Károly nyulási szolgabíró ellen a tisztí kérés megindítását elrendeli. Ugyancsak főjegyző jelenti, hogy az ügyiratokat e tárgyban áttette a tisztí ügyészhez a kereset megindítása végett.

Felolvastatván a belügyminister rendelete a központi választmány megalakítása iránt, a közgyűlés 16-ban határozza meg a választmány tagjainak számát s a megválasztást a gyűlés végére halassza.

Ezek után alispán olvassa fel igen gondosan készített jelentését a megyei közállapotokról. Az igen érdekes jelentés adataiból kiemeljük a következőket: beadott a központonb f. év decz. 1-ig 7253 ügydarab, melyből elintéztetett 7223, ellátatlan maradt 30. A megye területén előfordult kihágások eseteinek száma 2108, mely szám szomorú tanúságul a nép erkölcsi hanyatlásának 24%-kal mutat emelkedést a múlt évi számhoz képest. A megyei központonb volt 268 fegyenc, kik közül 248 már kiállotta büntetését.

A megyei pénztár bevétele: 160,320 frt, kiadása 92,241 frt, activ állás 68,079 frt. A múlt évről adóhátralék a megyében maradt 231,802 frt, a f. évi előirányzat volt 472,992 frt, befizetett 295,035 frt, maradt hátralék: 274,259 frt. A mi a megyei birtokosság gazdasági állapotát illeti: a jelen évi termés közepes volt, a szőlőtermés is közepes, de a jó ősztől a bor kitűnő. A folytonos rossz termések miatt a nyomor a megye területén növekedőben van; a tekei járás szolgabírájának jelentése szerint már nagyobb mérvű kivándorlások is történtek; a nép a lelketlen uszások martaléka s ennek daczára oly nagy a szesz italok fogyasztása, hogy a koreszmargálék hasznombé az összes államadónak felét teszi.

A megyei lötenyésztek sokat szenvedett az által, hogy az államfenékek elhelyezésére a megye területén nem lehetett alkalmas helyet találni. A tagosítás 7 községben már be van fejezve és kettőben most foly. A megye közgazdasági viszonyaira nézve kedvező jelenségekpen hozza fel az alispán, hogy Dankón a folyó évbén egy kőszénbánya nyitott. Az elemi csapásokban az idén a múlt évihez képest apadás mutatkozik; tüzeset 35 fordult elő 31,784 frt kárral; ezek között 12 gyújtás és a többi véletlenség és vigyázatlanság által idéztetett elő. Az egészségügy a megye területén kedvező állapotban van; a nyulási járásban fordult először elő a torklob, 47 esetből meghalt orvosi segély előtt 19, azután 3, meggyógyult 25. A községi ügyek egyáltalán számadó állapotban vannak; a mindennapi tapasztalatok szerint a nép nincsen megérve az önkormányzatra, képviselő gyűléseikben hiányzik az értelmiség, ugyanígy, hogy maguk képtelenek lévén szabályrendeleteket alkotni, a központon kellett elkészíttetni számukra.

A körjegyzői intézményben az alispán szintén csalatkozott, a mennyiben ezek sem felelnek meg hivatásuknak, egyáltalán hivatali teendőikben hanyagok. A népesedési mozgalmára nézve fellelő, hogy a megye területén a múlt évbén született 3894, meghaltak 3636-on. A nevelés ügyét illetőleg: Kolozs megye területén van 279 iskola. Tanköteles gyermek 6—12 évig 13,800, 13—15 évesig 6,100 összesen 19,900. A felső kerületben 6—12 évesig 10,040: 13—15 évesig 2,700. Összesen: 12,740. Hogy ezek közül hányan jártak iskolába, az alispán

Az új mértérendszer magyar nevezetei.

— Fogarassy Jánostól. —

(Folytatás.)

IV. Az új mértékek.

Az új mértékek alapja a köbmérték, különösen a köbmarok (küb decimeter). T. i. ha egy köbmaroknyi üreget akar folyadékkal pl. vízzel, borral, akár tölthetjük száraz tárggyal, pl. gabonával, hűvelyes veteménnyel megtölteni, ezen tartalomnak a magának az üregnek is neve: liter. magyarul u j itcze; egy u j itcze pedig 1.187, azaz rövidítve egy egész és $\frac{19}{100}$ rész régi magyar itcze, tehát ennél valamivel több. A bécsi itcze kisebb volt a magyarinnál, úgy hogy az itcze majd három bécsi mészelyt tesz s az utóbbi időben, kivált nagyobb városokban, nálunk is ez divatozott. Az u j itcze századrésze centiliter — századrész u j itcze, ha tetszik egy gyűszű. Ennek tízdrésze, vagy is az u j itcze ezred része milliliter, minthogy ez igen kis mennyiség, magyarul sejt-nek nevezhető (hosszakús méhsajt); 50 gyűszűnek megfelel az u j mészely nevezet; de fél-mészely több nem létezik, mert az u j mértérendszer számítási módja a tízes szám lévén, 25 centilitert tartalmazó edény nem igen fog használatni, hanem csak 20 centilitert tartalmazó edény. Ennek a megnevezésére használható lenne a több vidéken fél-mészely helyett használatban levő „römpoly“ szó. Ezen edény tehát 20 gyűszű (centiliter) tartalmazna s ennek fele — félrömpoly fejezné ki a decilitert vagyis az u j itcze tízdrészt, és csaknem egészen megfelelne ezen u j mértéknek; mert egy régi magyar itcze 0.8484 u j itcze levén, innen a réginek $\frac{1}{2}$ -ad része (= félrömpoly) szám

nem terjesztette elő. Az államtól nyert 20 frt inségi kölcsön mikénti kiosztásáról jelenti, hogy 1295 család részesült segélyben leginkább b. hunyadi, bikali és almási járásban, mindent 5—5 ezer forinttal; 5 ezer forint tehát még a pénztárba helyeztetett. A vázolt jelentésben több bizottsági tag oly ügyeket is lát, melyek elintézése gyors eljárást igényel, indítványozzák tehát ezen ügyek átvizsgálására és jelentéstételre egy bizottságot kívánnak kiküldetni; az indítványt a gyűlés magáévé tette s egy szűkebb körű bizottságot ki is küldött, hogy a másnapi gyűlésre a jelzett ügyek iránt tegyen jelentést.

Ezt követőleg a megyei igazoló választmány tesz jelentést a kisorsolt bizottsági tagok helyébe történt választásokról. E szerint a b. hunyadi járás kivételével, hol viszálesek miatt új választás rendeltetett, a választás teljes rendben lefolyt s a megyei bizottság állandó választott tagjainak kijelentettek: A gyalai kerületben; gr. Eszterházy Kálmán, Péchy Elek, Szakács István, Biderman Alajos, Burján Sándor, Dénes Elek, Pop Miklós, Pap János, Hétszei István, Bikó János, Deési Gyula. A sirdi kerületben; Dorgó László, Horváth Kálmán, Gajzágó Antal, Pap Gábor, Ujvári Lajos, Kisely Endre, Timár Lajos, Barta József, Drágus Elek, Krizbai Béla, Bokis László. Moesi kerületben: Pál Mihály, Boeskor Albert, Rohonczy Zsigmond, Ferenczi József, Keresztes Árpád, ifj. Szigethi György, Csobánczy Pál, Gál Péter, Mark Ferencz. Frátai kerület: Pap László, Simon László, Nestor János, Deesi Albert, Szilágyi György, Rociescu Vazul, Moxin Lázár, Báldi Lázár, Podoba Juon. Sapléri kerület; Sikó Lajos, Taresza Endre, Varró Lajos, Máriás János, Rusz Viktor, Stupinián József, Bőjtke János, Bittai András, Fekete Gergely, Uteczs Lajos, Bálint János. Nyulási kerület: Nemes Péter, Szilasy Gergely, Korován Gyula, Muresán Jakab, Ilyés Gábor, Pap György, Muresán János, Botzán Artimon, Kolbász János. A tekei kerületben: Müller András, Scheiner Mihály, Kasper András, Szóts Albert, Brettfeld István, Angur Szimion, Vitéz Gergely, Schanckenbank Károly, Jákob János, Popescu Todor. Olvastatott ezután az árvászeki elnök jelentése, mely szerint bejött a székhez 3271 ügydarab s ebből ellátatott 3268. Az árvapénztár tőkje 39,724 frt. Az árva személyek száma a megye területén 6,452, ebből nagykorúvá lett 156, tőlük tesz 1,545,677 frtot.

Ezt követőleg több szentesített törvényezik jelentetett be, melyek egyikeül jónak látták a románok egy éretlen vitát rögtönözni, míg nem a főispán közbeszólása nem vetett annak véget.

Miután a főispán a mező-örvényesi járásban megürlt alorvosi, valamint a „központi választmány“ megválasztására szavazatszedő bizottságot, egy nem különben az „igazoló“ „bírói választmány“ s iskolatanács tagjai megválaszthatása eszközzésére egy másodikat kinevezett, az ezen napi gyűlés a szavazás megkezdésével befejeztetett. A megtörtént szavazás eredményét tegnap lapunkban közölök.

A városi gázvilágítás ügyében.

Tekintetes szerkesztő ur!

Most már reméltem, hogy a gázvilágítás ügye városunkban valahára rendeztetni fog. Örömmel olvastam a „Kelet“ 290-ik számában dr. Fleischer Antal urnak, a vegytani intézet igazgatójának, a gázvilágítás ügyében irt cikkét, örvendek, hogy akadt a t. vegyész urnak közül egy, a ki szívére vette a fogyasztók zsarolásását, és kimondta valahára, hogy légszészünk az egészségre határozottan kártékony

szerint 0.106 egy tízed és ezer hatodrésze csak igen kevésnél több a 10 gyűszűnél.

Az u j itcze tízes sokszorozatai száraz tárgyaknál: decaliter — tíz u j itcze; hectoliter, száz u j itcze; vagy u j köböl; tehát ennek fele 50 u j itcze — u j mérő v. u j kila. A hectoliter vagy u j köböl a törvény szerint 1.5992, rövidített számítással 1.6 (egy egész és $\frac{9}{10}$ rész) pozsonyi mérő, nem egészen két pozsonyi mérő, tehát az u j mérő kisebb lesz a réginnél; sőt az u j véka, mint a tízes számításba jobban illő, csak ötödörészét fogja tenni az u j köbölnek, vagyis az csak 20 u j itcze lesz, a réginnél jóval kevesebb, t. i. körülbelül 22 és fél régi magyar itcze. Egy u j köbölben tehát (nem négy, hanem) öt u j véka lesz.

Folyadékoknál az u j itcze tízes sokszorozatai következők: decaliter (10 u j itcze) — veder, mely elnevezés Erdélyben most is használatban van, hol az annyi mint 8 kupa, vagyis 8 bécsi pint, közel fog állani az u j itczéhez; hectoliter (100 u j itcze) — csőbör, ez elnevezés É-melléken és vidéken most is divatban van; kiloliter pedig — tíz csőbör, (száraz tárgyaknál tíz köböl.)

V. A súlymértékek.

A súlymértékek alapja szintén a köbmérték, különösen a köbujj (küb centimeter). T. i. ha a köb-njinyi üreget zérón földi celsusi négy foku párolt vízzel megtöljük, ennek súlya alkotja a grammot, magyarul tereset, mely kifejezés gyógyszer-tárakban jelenleg is használatban van; tíz tereset lesz decagram, magyarul u j nehezék, 6 tíz nehezék vagy 100 tereset hectogram, magyarul u j obon, tíz u j obon vagy 100 u j nehezék, vagy 1000 tereset kilogram, magyarul u j font.

(Vége köv.)

és fényére nézve pedig a lehető legsilányabb, és azzal jelentésének hitelességét megerősítette.

Haltem mindamellett engedje meg a t. igazgató ur, hogy némely tételeire, a magam igazolására szerény észrevételeimet megtehessen.

Ha a t. igazgató ur már $1\frac{1}{2}$ éve, hogy tapasztalja a gáz roszaságát, mindenesetre czélzerű lett volna, ezelőtt már régen felszólalni, mert ezáltal, egy a vegytani intézetet, mint a várost a károsodástól talán megoltalmazhatta volna. Mert ugy látszik, hogy a károsodás főoka abban keresendő, hogy soha a szakértő sem szólalt fel a gáz roszasága miatt és azért gondolom, hogy a tekintetes tanács, talán nem adhatván elegendő hitelt jelentéseimnek, és azért nem bánt kellő szigorral a gázgyár ellenében. Hogy pedig én a hibákat elég jókor észrevettem, és orvoslásért folyamodtam, szolgáljon igazolásomra a következő jelentésem.

Tekintetes Tanács! A tekintetes városi képviselő testület által megválasztott légszész világítási ellenőrnek, mely után 1872 április 15-én hivatalomat megkezdtem és a mai napig tapasztalt hiányokat, bátor vagyok a tekintetes tanácsnak bejelenteni.

1-ör A lámpák a mai napig sincsenek megszámozva, melynek következtében a lámpák valódi száma nem tudatik, s így a világítást a czélnak megfelelőleg beosztani nem lehet.

2-ör A szerződés 3-ik §-a szerint a vállalkozó köteles az utcai világítást 12 viasz gyertya lángjauak megfelelő fényvel világítani; eddigi tapasztalatom szerint, az egész városon egyetlenegy lámpát sem találók, a melynek 12 gyertya fénye lenne, de számtalan olyan lámpa van, a melynek még 6 gyertya fénye sincsen; erre nézve már többször személyesen felszólítottam a vállalkozó megbízottját, de siker nélkül, valamint felszólítottam arra is, hogy a láng mérésére meghatározott Bunsen-féle photometert állítsa fel ugyancsak a 3-ik §. értelmében a tanács háznál, de ez is siker nélkül maradt, holott az elkerülhetlen szükséges, mert ha a világítás ilyen rendben folytatódik, az csak a város kárával történhetik.

3-ör A lámpák üvegei nagyobb részt piszkosak, kellőleg takarítva nincsenek, mely által a világítás szépsége és fénye akadályozva van.

4-er A lámpák gyújtása és oltása a legnagyobb rendetlenséggel történik, nagyrésze későbbre gyújtják, és hamarabb oltatik, mint az a napitárban megírva vagyon, a szerződés 15-ik §-a ellenére, és az a gyújtásnál és oltásnál egy fél órát összesen egy egész órát sporol meg, holott ezen egy órai időköz nem lehetett egy értelmezve, hogy vállalkozó azt egészen magának megtakarítsa, és a város az el nem fogyasztott gázt ingyen fizesse, a mely egy év alatt 1652 frt. 40 krt teszen. Itt még azon hibát is tapasztaltam, hogy a vállalkozó a 300 lámpát csak 5 lámpagyújtóval kezelte, ezek a meggyújtást és a takarítást nem képesek teljesíteni, erre legkevésbé 8 lámpagyújtó szükségeltetik.

(Vége köv.)

BELFÖLD.

Hunyadmegyei közélet.

Déva, decz. 19.

Törvényhatóságunk őszi rendes közgyűlése tegnap és tegnapi délután folyt le. Első nap mintegy 60 tag volt jelen, a mi az általános uralkodó közönyösség mellett elég számbavehető részvét.

A közgyűlés megalakította a képviselő választásokat intéző központi bizottságot minden tekintet nélkül a politikai pártállásra. Ujra nevezetett a megyei iskolatanácsa és alakított megyei statisztikai hivatal. Utóbbi alispánunk előterjesztése folytán felfutettek az itt székelő reáliskola és tanítóképző tanárai, nemkülönben a lelkesek csaknem mindnyájan. Az itteni állami alreáliskola számára állandó épületet határozott vásárolni közgyűlésünk, miután épen e czélra rendelkezik valami 10 ezer frttal, a melyet előbbi években reáliskolai rovatul czímen az egyenes adó után vetett 2%-ból gyűjtött.

Ez annyira elmaradtott megye népe nagy érdekeltet tanusit az iskolázás iránt. A reáliskolának 70 növendéke van; a megyeszerte működő népiskolák is tele vannak gyerekekkel, a hogy épen ezen közgyűlés folytán hallottuk.

A közgyűlés folytán aggodalmat keltőleg merült föl azon eshetőség, hogy a bekövetkező rendezés alkalmával törvényszékünket áttehettük Szászvárosra, minthogy azon város 25 évre ingyen szállást ígért. Hunyad megye nem tud ingyen szállást adni; de késik kiköltöztetni saját központi tisztviselőit az annak számára bérelt fiscalis épületből, ha más alkalmas hely a törvényszék számára nem volna található. Nem hisszük, hogy Szászváros ígéretere valóban nagy súlyt teheszen a kormány, minthogy már tapasztalatból ismerhetik az ottani ígért értékét. Néhány évvel ezelőtt a rendes katonaságot is épen ilyen ígérattal vitték oda innen, hanem a kiszolgáltatott ingyen szállásban ugyancsak nincs sok köszönet. Különben is Aradtól Enyedig Déva az egyetlen pont, mely állami és magyar nemzeti érdekek örül szolgálhat.

Az állam pénzügyi bajai lesújtva tartják a kedélyeket itt is, mindamellett nem jut eszébe Hunyad megyének, hogy culturalis intézményeinek eltörlesztésért folyamodjék.

Politikai pártélet nincs. A régi jobb és baloldali lelkesedés egyaránt lehanyatlott. Mindamellett az új erdélyi párt sem talált rokonszenvre. Eddig legalább semmi nyoma, hogy talált volna. Beszélnek az emberek az Arnim és az Asboth-ügyről. Andrásy Asboth támadásának daczára is kiváló államférfinak tartják; a haza ügyeinek rendezésére pedig mindenki vár és remél erőteljes intézkedéseket.

Máskor egyebekről.

R. I.

Iskolai ügy.

Sz.-Udvarhely 1874. december 17.

(Folytatás.)

Mind ezek természetesen az intézetnek mind több-több barátokat szereztek. De volt egy kis töredék, a mely most is az ellen működött, a mely irigy szemmel nézte az intézet iránt támadt bizalmat s azt gunyosan „csoda intézetnek“ declarálta. Az év végén megjelenik az intézet értesítője s abban egy cikk dr. Szombathy Ignác volt collegánktól, melyben ő Udvarhelyszéket ismertette. Udvarhely városa ismertetésénél a helybeli felekezeti intézetekre is ki kellett terjeszkednie s ezeket is saját nézete szerint ismertetnie. Említett tanárnak ezen értekezésében a saját nézete szerint felsoroltakat némelyek intézetük elleni megtámadásnak vették s felelték is rá évi értesítőjökben. Ezzel azt hittük, hogy mindennek vége van. Nyugodtan dolgoztunk tovább hivatásunk terén kerülve minden ellenségeskedést. Fájdalom, még sem értünk ehhez! Megkezdődött az új iskolai év s azzal együtt jó akor barátainktól az új támadás is. Látták, hogy ez intézet iránt a bizalom megint emelkedett, megkezdették tehát újból intézendük ellen, — most már nyíltan föllépéseket.

Évi értesítőnk azzal együtt a helybeli főreáliskolát is Tolvaj Zsigmond ref. lelkész úr a városi bizottmányi gyűlés elé hurcolta. S ámbár tudnia kellett volna, hogy szabad sajtó levén, az igazgatóság oly önkényesen nem használhatja a veres ceruzát, mint a Bach korszak alatt tette volna, s ebből kifolylyag, miután az illető cikket saját neve a t. adia közre, nem huzhatta ki mind azt, mi neki talán nem tetszett és mégis — ebből tűnik ki leginkább nemesszándékuk — nem az említett cikkiről, hanem a reáliskolát és tanári karát támadja meg. Ugy adja elő a dolgot, hogy a reáliskola tanári kara a ref. collegiumot megtámadta s a város nyugalma megzavarta. Indítványozta tehát, hogy azért a reáliskola tanári kara a n. méltóságú vallás és közoktatásügyi ministeriumnál bevádoltassék. T. ur ezen indítványát Zajzon Ferencz ref. lelkész ur egy hosszú, könnyek közt felolvasott beszédben támadta. A gyűlés T. ur indítványát elfogadta s a felirat megkezdésével Tolvaj és Zajzon lelkész urak bizáltak meg.

A mi ezen vádiratott illeti, arra jelenleg nem tartjuk időszerűnek kitérni, csak annyit említünk fel, hogy a mint értesülünk, talán még azt is kéri a kormánytól, miszerint az igazgatót figyelmeztesse, hogy a tanári kar egyes tagjainak nézete felett, mint volt ama régi jó időben, cenzor gyanánt álljon, azoknak tiltsa hirlapba írhatni, maga az igazgató pedig tartózkodjék a jobbpárt azon tekintélyeitől, kiknek a reáliskola legtöbbet köszönhet.

Azonban sem ezen indítvány, sem Z. ur könnyek közt felolvasott beszéde még eddig nem csökkentette az intézet iránti bizalmat, mire fényes bizonyítékul szolgál az, hogy a múlt évi szám ismét megkészszerződött s az azelőtti pedig meghatszorozódott, a mennyiben az intézet létszáma jelen évben 130-ra emelkedett.

Most tehát ismét más eszközökhöz kellett nyulni, hogy intézetünk iránti szeretőknek hatékonyabb kifejezést adhassanak. Felléptek másodsorban a városi bizottmányi gyűlésen s most egészen a s. s. fegyverrel olyannal t. i. a helybeli a helyszínen leginkább vélik hódíthatni. Felléptek a vallással és pedig ismét T. lelkész ur.

T. lelkész ur ugyanis a közelebbi városi bizottmányi gyűlés alkalmával a benne levő, mely vallásos érzettől indíttatva, egész megbotlankozással tudatja a bizottmányi gyűléssel, hogy a helybeli reáliskolában az igazgató a vallás tanítását teljesen becsüztette s intézetünket vallástalannak declarálja, s mint ilyentől, okadásra inti a szülőket, mert szürinte ez az intézet vallástalanságra vezető növendékeket s azért, azt mondja, jobb lenne, ha megszűnnék. És ezt épen az a lelkész ur mondja, ki maga volt év elején felszólítva, hogy intézetünk és a város érdekében annyi áldozatot hozzon hogy hitorsosait vallásoktatásban részesítse, az a T. lelkész ur ki év elején a tanárikar előtt maga nyilatkozott a ref. növendékek vallásitanítását eszközölni s még az időt is kijelölte, mikorra a vallástani órák tétessenek, de ki később adott szavát különféle ürügy alatt visszavonta. Ebből is kitűnik a reáliskola iránti jó indulata. Valóban úgy látszik, hogy csupán annyi szeretetet táplál a reáliskola iránt, mint hajdan Cato Carthago iránt, midőn így szólott: Carthaginem delendam esse

censura. A fenn említett bizottmányi gyűlésen senki sem volt, ki a jelen volt bizottmányi tagoknak a dolgok állásáról felvilágosítást adhatott volna, mivel

reáliskola tanári karából srki sem tagja a bizottsági gyűlésnek. S innen van, hogy a gyűlés által adott t. ur szavainak s azt határozta, hogy a állásfoglalásnak a helybeli reáliskolából való kiküldetéséért, Kassai Ignác helybeli képviselő ur, ki maga is a gyűlésen jelen volt, a n. méltóságnak valóságos és közoktatásiügyi miniszter az országgyűlésben n terpellálja.

Ez alkalommal felolvastattott a tanári kar által elkészített vádirat is, melyből aztán megszületett a híres „csoda bogár”, mely mint ritka jelenség a magyar sőt német lapok figyelmét is magára vonta.

Hogy a „csoda bogár” természetessé tehesse, a „Magyar Polgár” helybeli levelezője említett p. 235 számának újdonsági rovatában megrohanókat, felakarja zavarni nyugalmunkat s ráfogásai ellenünk akarja zudítani a város és szék polgárait s általán az egész mivelt közönséget.

Megtámadja intézetünket az igazgató és tanári kar személyében s azt „csoda bogárnak, vallásának hirdeti” s mintegy romai pápa anathematizand mond fejünkre.

Nagyon sajnáljuk, hogy illető r. levelező nem irt kellőleg utána a dolgoknak, vagy azokat jól ismerve csapn sz indulatból oly dolgokat vitt a lap hasábjaira, melyek a tényállással teljesen ellentétesek; s nemtelen kezekkel bepiszkolni igyekszik azon embert, ki a székelynép és a város érdekéért — mert maga is székel — mindent elkövetett, hogy az intézet a helyszínen gyökeret veressen.

Mindent reméltünk, de ily nemtelen megtámadást épen hírlapi téren soha! De azért mégse gondolja ezikkiró ur, hogy fatálhoz fakalat akarunk enni; nem!

Mi e tekintetben is csak a tiszta tényállást karjuk eléadni, hogy ez által egy a többi jó akaratunkat, mint ezikkiró urat is megnyugtassuk: azoknak pedig, kiket a helybeli főreáliskola érdekelt, az említett ügyben felvilágosítást adhassunk.

A tényállás e tekintetben a következő: jelen iskolai év elején az igazgató a tanárkar öszhangzó véleménye folytán meggyőződött arról, hogy a reáliskola növendékeinek vallástani órákra az illető hitkönyvek iskolákba való vándorlása teljesen lehetetlen.

(Vége köv.)

Arnim elítélése.

Az Arnim fölött szombaton este kimondott ítéletéről lapunk táviratai röviden szóltak. Most az ítélet tüzetesebb indokolását közöljük az alábbiakban, egészen mellőzve Reich törvényszéki elnök bevezető beszédét.

Az ítélet így hangzik:

„Rég idő óta egy vizsgálat sem okozott oly nagy feltűnést, mint a jelenlegi. Egyikben sem volt a bírósági termen kívül annyi bíró, kik az ítélet előtt s a tények ismerete nélkül nem csak a felek mellett foglaltak volna állást pro és contra, de a bírósággal szemben is.

Egyikben sem csapkodtak a szenvedélyek hullámai oly magasra, mely magasságról föl lehetett tenni, hogy oda a szenvedélyek nem érnek föl. E tüntetési okai igen világosak, azon körülményekben fekszenek, melyekben a pár megindított, fekszenek továbbá vadlott magas állásában és magában a dolog természetében. Egyik része személyes érdekek vannak, melyek e szóban foglalhatók össze: becsület, másfelől közérdekek, a legnagyobb fontosságuk és a hazafiság is bele van vonva az ügybe.

Azonban mindezen érdekek, melyek kellő kifejezést találtak a vádban és védelemben, a bíróra nézve csak a dráma jelenetességének staffageját képezik. A bíróság nehéz feladata az, hogy az ügyet kivételként minden érdekeltjes ruházatából, kritikai bonozkése alá vegye s nem tördölve azon sebekkel, melyeket lépései nem egy irányban okozhatnak egyedül és tisztán csak magát a törvényt alkalmazza.

De melyik az a törvény? A történetek egy része Párisban ment végbe, midőn még változott mint a német nagykövet volt ott. A másik rész Poroszországon kívüli Németországban, és a harmadik a legjelentősebb rész. Berlinben ment végbe.

Az indoklás most következő kikezdése az európai nemzetközi jogra vonatkozik s hivatkozza számunk jogtudós, mint dr. Berner, de Neffer, Klueber Bykerschok, Merlin. Wicnefort és mások munkáira, valamint a német törvényekre, megállapítja, hogy valamely ország diplomatiai képviselője területkivétiségi joggal bir nem esik azon országban, melyben tartózkodik, polgári vagy büntető hatósága alá, hanem e tekintetben is azon állam alá esik, melyet képvisel, úgy hogy a diplomatiai ügyvivő úgy tekintetik, mintha nem is laknék külföldön, hanem belföldön.

A diplomatiai képviselőt a hazai államügyész, vele a bíróság s ezzel a hazai jog követik külföldi állomására. Vádolt eltekintve hivatali állásától, külföldben is német és porosz. A birodalmi büntető törvénykönyv 4. §-a azt mondja, hogy egy német alattvalót üldözésbe lehet venni, ha az általa külföldön elkövetett cselekvényeket a büntető törvény szerinti bűntényeknek vagy vétségeknek lehet tekinteni.

E szerint a német birodalmi büntető törvény, perrendtartás és országos jog az, melyet ez esetben

nem csak a Spree, hanem a Szajna mellett is alkalmazni lehet és kell.

Ezeket előre bocsátva, a vádiratban az okmányok három kategóriába vannak osztva azon sors szerint, mely azokat érte, azon nyilatkozatok szerint, melyeket a vádlott azokra nézve tett és jogi megítélésük szerint is.

Az első sorozatba tartoznak azon iratok, (számra 12.) melyekre nézve fegyelmi tartalmuk miatt vádlott tulajdon jogot formál s melyekre nézve jogosítottnak hitte magát, hogy azon iratokhoz csatolja, melyeket mint „Conflitsakte”-kat „egy régi benső barátság sirja”-ként oly szépen jelzett.

Öt más kibocsátvány, melyek a vádból kizárattak, az áthelyezésre, szabadságszöve és elbocsátásra vonatkoznak 1874-ből. Ezekre nézve elismertetett vádlott igényelt tulajdonjoga.

A tizenkét incriminált kibocsátvány, melyek vádlott előadása szerint nem jutottak a levéltárba, vagy ha oda jutottak is az ő tudta nélkül, onnan eltávolították és ez év június hava előtt egy egyének adatait át Poroszországon kívüli Németországban. A felolvasott levelezésekből kimutathatólag vádlott dacára a külügyi hivatal többszöri felszólításának (az első felszólítás f. év jul. 6-án történt) vonatkozó azokat az említett hivatalnak újra visszaszolgáltatni s csak decz. 3-án adta át a bíróságnak — de ennek is csak jogai fenntartása mellett.

Az összes felolvasott s a sajtó által közzétett okmányok közül 1872. évi 224. 239. 271. és 281. számúak Németország viszonyára vonatkoznak a francia kormányhoz, ugyan ily tárgyak az 1873. évi 90. 102 és 104 számúak is. Illetik ezek egyszerűen a vádlott álláspontját szemben a birodalmi kancellár ur politikájával és ezek képezik az u. n. Conflictus ügyét. 1874. évi 2. és 24. számú kibocsátvány vádlott állását tárgyalja a nancyi, nimesi és angersi francia püspökök pásztorleveleit illetőleg; 1873. évi 191. sz. és 1874. 33. számú két kibocsátvány a német közép államok activ és passiv képviselői jogát illetik; végül egy 1874. 74. sz. irat a követési iroda hiányos felügyeletére vonatkozik.

A vádirat valamennyi felsorolt iratot hivatalosnak mond; s a küldő hivattal szemben teljes igazságot van. De az okmányok kiadás helyét illető napló- és sürgönyszámok semmiesetre sem lényegesek és pörben és pedig annál kevésbé, mert a birodalmi kancellár által vádlotthoz intézett iratokban politikai levelezések is vannak és teljesen privát alakban.

(Vége köv.)

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapest decz. 23. 10. ó. 30 p. d. e.
Érkezett, decz. 23. 11. ó. 40. p. d. e.

A delegatiók összehívása nem a jövő tavasszal, hanem öszszel történik. Nagy hóvizatar folytan a vasuti és gőzhajói közlekedés Bécs- osel tegnap délután óta megszakított. A főrendiház tegnap tartotta az ünnepek előtti utolsó ülést.

Szám 4943 — 1874.

Hirdetmény.

Az erdélyi földtehermentesítési kötvényeknek az 1874. évi második felére meghatározott XVIII. ki kiadására folyó év decz. hó 31-én d. e. 9 órákor az alólírt igazgatóság hivatali helyiségében (Budavár m. kir. külügyminiszterium) nyilvánosan fog megtartatni.

Mi is ezenél közhírre tétetik.

Az erdélyi földtehermentesítési alap magyar k. igazgatóságától.

Budapest, decz. 17. 1874.

Hajós János,
tanácsos.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, december 23. 1874.

— **Ö felsége** vallás s közoktatási magyar minisztere előterjesztésre Pásztyó János szigetih apát-plébánost munkácsi s dr. Mihályi Victor gyn-lafelhervári érseki titkár lugosi gör. cath. püspökké kinevezte.

— **Az új évi üdvözlések** ö felségeik nevében decz. 30-án esti 8 és 10 óra között fognak a budapesti királyi várpalotában fogadtatni, és pedig ö felsége a király nevében Hohenlohe-Schillingfürst Szilárd herceg, ö felsége a királyné nevében pedig Majláth Györgyné ö nagyméltóságai által.

— **A dévai** járásbíróhoz albiróvá Vajna Gáspár marosvásárhelyi kir. táblai segédfogalmazó nevezetett ki.

— **Az ipar-** s kereskedelmi m. kir. miniszter a phylloxera nevű szőlőpusztító rovar beburcozásának lehető megakadályoztatására szóló veszőknek, és pedig egy a gyökerek, mint a sima veszőknek az összes külföldről, valamint az osztrák tartományokból és Horvát-Szlavonországból való behozatalt a legszigoribban tiltotta. A tilalom áthágói a behozott szőlőveszők eldobása és megsemmisítése mellett 50 frttól 100 frtig terjedő bírsággal fognak közigazgatási uton büntettetni. Ezenkívül pedig fentartatik a törvény rendes utja mind-

azon károk megtérítésére nézve, melyek ezen tilalom áthágása által okoztatnának. Reméljük, hogy közönségünk, nem annyira a büntetéstől való félelem, mint saját érdekek tekintetében, tartózkodni fognak a megjelölt szőlőveszők behozatalától.

— **Az egyetemi bál** ismét a farsang legfényesebb táncvigalmának ígérkezik. A jövő évi táncvigalmak sorát e bál fogja megnyitni a tiszta jövedelem az egyetemi kör javára fog fordítottatni. Bálanyának az ifjúság Zeyk Józsefné, sz. gr. Teleki Ágnes ö nagyságát szólította fel, ki szíves volt e tisztelt elvállalni. A bál j. é. január 9-ikén fog megtartatni s mi előre felhívjuk rá a kitűzött jótékony cél érdekében a közönség figyelmét.

— **A közelgő karácsoni** és újévi ünnepekre senkinek sincs módjában fel egész Budapestig oly gazdag választékú ajándékokkal lepni meg övéit, mint a kolozvári lakosoknak. Csapó Sándor bazárja és ipartárlata e tekintetben ez idő szerint egy kis világkiállítás; annyi és oly sokféle cikkre talál ott a vevő, hogy nem lehetne kíváncsi, mely kielégítést ne nyerhetne. A ki tehát eléggé megtömtötnék tudja zsebet, oda menjen, biztosíthatjuk róla, hogy szíve minden imádjottjának talál illő tárgyat, mely-lyel kegyeletét kifejezze.

— **A vadgesztenye** csemeték az újabb időben annyira elfogytak városunkban, hogy ilyeneket kapni majdnem lehetetlen volt. Most — mint halljuk — a Diána mellett levő Bámfy kertben 400 darab két öl magasságu ily csemete tétetett eladóra A venni szándékozók figyelmét felhívjuk e ritkán kínálkozó alkalomra.

— **Aranyosszék** törvényhatósága e hó 21-én tartotta meg főkirálybíró mltsa Bély György ur elnöklése alatt — belügyminiszter ö nagyméltóságának a következő képviselőválasztási munkálatok gyors megkezdése ötletéből f. hó 15-től 22-ig terjedő időközre rendelt rendkívüli közgyűlést. A főkirálybírói megnyitó beszéd és alkirálybírói jelentés után, az új választási törvény értelmében a központi választmány 16 tagja szavazatlappal megválasztván, a képviselőválasztásokra a két kerület, egyik Felvincz, másik Bágyon választási helyiely megalakított. Az időközben bejött keblügyek letárgyalása után, a törvényhatósági átiratok olvastattak fel, a melyek közül Pest megyének a Bukovinában élő s elpusztulás veszélyének kitétt magyarok hazatelepítése iránt intézett átirata pártoltatott. Ezután a tankerületi iskolatanács tagjai az 1868. évi 38. t. cz. értelmében az eddigiek személyében újul megválasztattak. Végre a székelyművelődési és közgazdasági egylet alakító választmányának átirata kerülén szönyegre, főjegyző Tarsoly Gábor indítványára Aranyosszék közönsége, az egylet kitűzött nemes célját pártolva, mint alapító majorsági pénztárából fizetendő 100 frttal lépett be. Ez alkalommal főkirálybíró ö mltsa is, a ki minden hazafias és nemes törekvésnek buzgó pártolója, szintén mint alapító 100 frtot irt alá. Ezenkívül utasítottak az illető dűllök, hogy halóságokban levő közsegeket az egyletbe való beállása iránt közvetlenül is szólítsák fel. A közgyűlésnek több tárgya nem lévén, a főkirálybírói ebéd következett, mely a városi nagy vendéglőben élénk pohárköszöntések közt és kedélyesen folyt le.

— **Brassóváros** és vidék e hó 19-én tartott gyűlésében a központi bizottság tagjaivá a következők lettek megválasztva: Kászoni István faszállító, Dück József, Buna Sándor jegyző, Strevoju Miklós ügyvéd, Bolesob Károly jegyző, Euven András bíró, Ádám Károly ügyvéd, Grosz Lőrincz jegyző, Roseuletz Vojku hosszafalusi bíró, Streitfort György bíró, Fabricius Károly kereskedő, Zaminer Eduárd főerdész, Dietrich Károly könyvkötő, Brennenberg Ferenc szenator, Schell Páter városi főkapitány, Ferentheil Vilmos szállásmester.

— **A Brassóban** közelebről elhalt nyugalmazott román százados Cristureanu Georg 37 ezer frtra rugó vagyonának általános örökösővé a brassai Szt. Miklós egyházat jelölte ki.

— **Az aradi g. k. püspöki székre**, mint az „Alföld” írja, Román Miron utódjál három jelöltet emlegetnek. Az első Popea Miklós, ki érdeműs egyház-férfi, de a congressusi képviselőkhö hangyau állítása szerint erősen el van határozva a püspökké való jelöltetést el nem fogadni és továbbra is tüzshelyén, Nagy-Szebenben megmaradni, mint érseki vicarius, első szentszéki ülnök és nagy-zebeni esperes. Pap András (Sándor) a szép képzettséggel bíró és népszerű aradi papneveldei tanár és püspöki vicarius, szintén határozottan szabadkozik a jelöltést elfogadni, egészségi állapotát hozván föl e magatartás indokául. Metianu János világi esperes és vicarius, ki a mult aradi püspöki választás alkal-mával mint jelölt 25 szavazatot kapott. Az aradi zsinat, mely egyhangulag nagyváradi vicariusnak választotta, hihetőleg püspökönek is meg fogja választani; neki azonban megválasztása és felsőbb megerősítése esetében előbb a szerzetes rendbe kell lépni és csak azután fog előléptetni.

— **Rosenberg Leo** és Ágai Adolf a következő értesítés közlésére kérte fel lapunkat: Engedje meg, becses lapjában kijelentenünk, hogy a „Magyarország és a nagyvilág,” „Borsszem Jankó” és „Kis Lap” című lapokat már esztendeje mult, hogy Rosenberg Leo (Rosenberg testvérek könyvkereskedése) magához váltotta. A Deutsch féle nyomdában e lapok csak nyomattak. Ennyit netalán fölmerülhet kételyek eloszlására. A nevezett lapok

minden főnakadás nélkül, úgy mint eddig, a legpontosabban fognak megjelenni és a t. előfizető közönségnek megküldetni ezenül is. Rosenberg Leo, mint a föntnevezett lapok kiadó tulajdonosa, Ágai Adolf szerkesztője. Budapest, 1874. decz. 20.

— **Lonkay contra** Kecskeméthy Aurél. A „Magyar Politika” egyik számában Lonkay urról az volt mondva, hogy a kalocsai érsek őt lapja magatartásáért meglecckézvén, szobájából kintastolta. Lonkay ur ennek foityan a „Magyar Állam”-ban kijelenti, hogy Kecskeméthy Aurél, mint a „Magyar Politika” felelős szerkesztője ellen rágalom miatt sajtópert indított.

— **Élőzeskedő tolvaj.** Szebenben közelebről egy udvarról három libát loptak el. Egyik rendőrszolgá feltette magában, hogy a tolvajt megkeríti, de ez érdemben tett minden fáradsága sikertelen maradt. Midőn a rendőrszolgá a napokban hivatalos elfoglaltatása miatt nem volt honn, a keresett libatolvaj, egy darab libasültet küldött házához azon megjegyzéssel, hogy a rendőrszolgá a küldöttet izléssel költse el s merítsen abból erőt újabb kutatásaihoz, melyek az eddigiekhez hasonlólag eredménytelenek legyenek, mire nézve ő, a reá fordított figyelemért egyuttal köszönetet szavazva, gondoskodni fog.

A keleti vasut elsőbbségi kötvényeinek hamisítása miatt elfogattak Bécsben: Weisz Gyula, a keleti vasut volt tisztviselője, Deutsch Adolf nyomdász, a pesti Deutsch fivére és Springer Róza, ki a vállalkozáshoz pénzt adott. A mi a pesti Deutsch Mór illeti, ő már e hó 15-én elutazott, mint mondják Lipcsébe, s a bécsi rendőrség gyanuját fejezte ki a keleti vasut igazgatósága előtt, hogy ez elutasítás ismét valami nem tiszta dologgal lehet összekötésben. Nyomdájának faktora Wenclicsek kihallgattatván, azt vallotta, hogy a kötvények nyomtatására Bécsből, egy bankártól kaptak megbízást, s hogy a dolog nyíltan folyt. Az utazatok tökéletesek. Összesen 2000 darabot nyomtattak. Ugyania körülbelől ennyi szokott lenni azon szelvények száma, melyek a kifizetéskor nem jelentkeznek, vagy elveszvéen, vagy a tulajdonos által visszatartatván. Annait akartak tehát csak beváltani, a mennyit feltűnés nélkül tehettek. A hamisítványokról a bécsi rendőrség értesült, s tudósította a keleti vasut igazgatóságát. A hamisítványokból néhány darabot egy bécsi bankárnál akartak elárusítani. Ez alkalmasint értesülve volt ilyenek létezéséről, mert a tökéletes hamisítványt algha fölismerheté volna. Ő figyelmeztette a bécsi rendőrséget. A vizsgálatok még mindég folynak. A Deutsch-féle nyomdában a kutatás alkalmával két daraberedeti elsőbbségi kötvényt is találtak, melyek mintául szolgáltak. Az üzleti könyvbe e nyomdai munka Deutsch Adolf számára (mint megrendelőre) van bejegyezve s utána 200 frtnyi munkadíj irva. Midőn Deutsch Mór elutazott, a már kinyomtatott hamisítványokat magával vitte föl Bécsbe. Az egész esetről sokféle versio szármal. A vizsgálatot a legnagyobb titokban akarta tartani a rendőrség, de egy bécsi rendőrségi hivatalnok nem állhatta meg szó nélkül, s így történt, hogy bécsi lapok irtak először a famózus dologról. Deutsch Mór, mint a P. N. írja Budapestre már megérkezett; a pályaudvaron rendőri közegek várták, kik felkérték, kísérmé el őket a kapitánysághoz. Deutsch átadatott a fenytítő-törvényszéknek.

— **A „Politikai Ujdonságok”-hoz** melékelve megjelent e napokban a „Nemzeti Hírlap” című új politikai lap programja, mely Toldy István szerkesztése alatt, a Franklin-Társulat kiadásában újévkor fog megindulni. Az új lap — ára egy évre 14 frt lesz. Mai pártjainktól teljesen független állást fog foglalni. Toldy István, ki gr. Andrássy miniszterelnöksége alatt hivatalba lépett, de azt egy év előtt odahagyta, programjában ugyanis kijelenti, hogy az 1867. XII. tvezzikhez ragaszkodni fog, de a quóta nagyságáról s a kereskedelmi és államszerződéséről szóló 67-iki törvények megváltoztatását sürgetni fogja, s a belpolitika terén a mostani rendszerrel szemben ellenzéki álláspontot fog foglalni.

KÖZGAZDASÁG.

Arjegyzék.

— **A maros-vásárhelyi piac** árai deczembe hó 1-7-ől 1874. Tisztabúza 4 frt 20 kr, Rozs 2 fr 86 kr, Egybuza 3 frt 16 kr, Zab 1 frt 40 kr, Széna 2 frt 10 kr, Alomszalma 70 kr, Zsupszalma 80 kr, Fa nem usztatott 10 frt 60 kr, Fa usztatott 6 frt — kr, Fagygyugyertya 30 kr, Marhahus 16 kr, Konyhaliszt 12 kr, Riza 24 kr, Gyöngykása 28 kr, Borsó 14 kr, Lencse 17, Paszuly 12 kr, Köles 24 kr, Burgonya 1 frt 10 kr, nózsir 70 ki.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Decz. 21-én 5% Metalliques 69.70 frt. Kamat —. — 5% Nemzeti kölcsön 74.80 frt 1860. Kölcsön 109.60. Bankrészvény 994 Hitelintézeti-részvények 235.25 London 110.80 ft. st. Ezüst 10.620 Cs. kir. arany 528 — Napoleond'or 891. 1/2

Urbéri kötvények: Magyarországi 77 —. Temesi 76 —. Erdélyi 75.60 Horvátországi 79.50

Felelős szerkesztő: **Szász Béla.**

Arlejtési hirdetemény.

Az erdélyi rom. kath. nagyméltósági püspök urak folyó 1874. év december-hó 4-kén 3249 szám alatt kelt nagybecsű határozata folytán alóírt ezennel közbirre teszi, hogy 1875 év január-hó 18-dik napján délelőtt 10 órakor Károlyfehérvárra a rom. kath. püspöki hivatali irodában a Gyergyó-Szent-Miklós helységében nyílna létesítendő nő-novella épületnek kivitele biztosítása céljából nyilvános árlejtési tárgyalás fog tartatni.

Ezen épületnek létesítésére a következő költségek vannak megállapítva:

1) A kőműves, föld és kőfaragó munkák összege	17,320 ft 91 kr.
2) Az ács munkák összege	2127 ft 45 kr.
3) Az asztalos munkák összege	1876 ft 34 kr.
4) A kovács és lakatos munkák összege	1733 ft 50 kr.
5) A pléhes munkák összege	371 ft 50 kr.
6) A festő munkák összege	416 ft 60 kr.
7) A üveges munkák összege	359 ft 90 kr.
8) Fűtők és egyéb szükségletek összege	759 ft — kr.

Az összes építés anyaggal együtt tesz 24,965 ft 20 kr.

A vállalkozni kívánók felhivatnak, miszerint az összes költségösszeg után eső ötszázadot (5%) bányapénzzel, mely vállalkozó által a vállalat összes tiszszalékára (10%) lesz kiegészítendő, magukat elátván, a rom. kath. püspöki hivatali irodájában a kitűzött árlejtésre személyesen megjelenjenek.

A készpénzben, vagy napi árfolyam szerint számított állampapírban mellékelt 5% bányapénz, s 50 kros bélyeggel ellátott, a szóbeli árlejtés megkezdése előtt beérkezett írásbeli ajánlatok is elfogadhatók.

Az ajánlatok — lepecsételt borítékban:

„Ajánlat a gyergyó-szt.-miklósi nő-novella építése tárgyában“

felirattal — a nagyméltósági rom. kath. püspök urak benyújtandók, az írásbeli ajánlatban köteles ajánlkozó vezeték- és keresztnévét, lakását és foglalkozását, továbbá az ajánlati összeget, számmal és betűkkel megadni, valamint azon nyilatkozatot is, hogy ezen árlejtés alapjául szolgáló feltételeket ismeri és azoknak magát minden kifogás nélkül aláveti. — Megjegyzetjük, hogy a 10% biztosíték természetesen fekvő birtokra való bekebelezetés útján jelzálog okmányokban is elfogadhatók.

Az építés és árlejtésre vonatkozó tervek, költségcsaták, nem különben építési feltételek folyó év december-hó 30-dik napjáig alóírtak, Kolozsvárra belső-királyuteza 7 dik számú szeglet házban saját lakásán, — 1875. év január-hó 3-diktól pedig a károlyfehérvári rom. kath. püspöki hivatali irodájában megtekintethetők.

A nagyméltósági erdélyi rom. kath. püspök ur megbízásából

Kolozsvárra, 1874. év december-hó 19-kén.

HEIGEL JÓZSEF, építész mérnök.

TAUFRER JÁNOS ezkrásztában Kolozsvárra Karácsoni és újévi ajándékok

Feldíszított és díszített kész karácsonyfák. Felagatni használandó mindenféle csukorkák, dobozok, üvegvirágok, lámpások, at. Továbbá: bécsi gyümölcs-kényér, pozsonyi mákos és diós-kiflik, jegecezett olasz-gesztenye és minden fajta gyümölcsök, törökulizska, finom francia csokoládék, dessert Salon Kream és Choccolade confekték, befőtt gyümölcsök, bel- és külföldi likőrök, naponta meleg Hachee és virstli sat., illó árban kapható.

(430) (13-20)
Pénz kölcsön
2000-től 8000-ig
illő kamat és biztosíték mellett
azonnal kieszaközölhető, ügyvéd
Duha Jánosnál Szamosujvárra.

Hirdetemény.

A parajdi m. k. sóbányahivatalnál a marhasó-malom részére készült, de nem használt örlőmalom vasöntvényű alkatrészei, melyek 1435 ftt 31 1/2 krnyi értéket képviselnek és névszerint úgy Parajdon, valamint az itteni bányagazgatóságnál a leltárakból kivethetők, írásbeli ajánlat nyomán eladóvá tétetnek.

Az örlőmalom gépalkatrészei jó állapotban vannak és egy örlőmalom 6 felszerelésre alkalmasak: felhivatnak tehát mindazok, a kik a gépalkatrészeket felhasználni szándékoznak, hogy az öntvényvas alkatrészekről meggyőződést szerezve ajánlataikat a bányagazgatóságnál átnyújtani ne terheltesse.

Kolozsvárra, 1874. december-hó 15-kén.

A m. k. bányagazgatóságtól.

A „Veres ökörhez“

ezimzett vendéglőben, óvár Tauffer József ur házában, tisztán kezelt kitchő jó borok kaphatók az alábbi ár szerint:

Kukullómentő kupája	40 kr.
ditto	60 kr.
Sombor 1/2 kupás üveg	60 kr.
Rizling „	60 kr.
ditto 1/2 „	30 kr.

Ugyisint jó ízű reggeli, ebéd és vacsora jutányos árban szolgáltat ki. Ebédre előfizetést is elfogadok, 3 tal ebédre havonként 9 frtért. (511) (3-6)

Tisztaság és pontos szolgálat által töreksem t. vendégeim puffogását kiérdemelni.
REITER GYÖRGY, vendéglős.

Spielwaaren und Gesellschaftsspiele.

Es ist gefordert für jedes Kind, ob jung oder alt, ob reich oder arm; man findet in Wien kein so reiches Geschäft, welches so viele Spielwaaren für die Schulkinder, so auch eine immense Auswahl von neuen interessanten Gesellschaftsspielen für Kinder jedes Alters hat.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Reichthum, Spielwaaren, 1 Stück fr. 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670,